

15.3.3

23a (משנה א) → 24b (הלכה כראב"י)

תוספות מסכת נדרים דף כג עמוד ב

ואת דרשת ליה בפירקא - מכאן משמע דרבא מודה בשכח מעיקרא דאי לא אמר אלא דוקא שכח במקצת מאי קאמר שלא ינהוג קלות ראש בנדרים והא אין רגילות שיהא זכור במקצת ושכח במקצת, מתוך שמעתין מוחק ר"ת מה שכתוב במחזורים בכל נדרי מיום הכפורים שעבר עד יום הכפורים הבא עלינו לטובה וסבורים הם שמתירין נדרים משנה שעברה וטועין חדא בכל התרת נדרים בעי חרטה מעיקרא לכל הפחות והרי אין אנו פותחין בשום חרטה ועוד דבעי יחיד מומחה או ג' הדיוטות וליכא ועוד שהלכה כרב פפא דהוא בתראה דאמר פרק השולח (גיטין דף לה): צריך לפרט הנדר ואנן לא עבדינן הכי ועוד דנודר עצמו אי אפשר לו להתיר לכך נראה לו להגיה מיוה"כ זה עד יוה"כ הבא עלינו לטובה ונדרים של שנה הבאה הוא דשרינן וסמך לדבר דתנן הרוצה שלא יתקיימו נדריו כו' ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר ואפילו רבא נמי מודה בזה ואע"ג דעומד אדם ברו"ה תנן ואנן ביוה"כ עבדינן אשכחן יוה"כ דאקר /דאקרי/ ר"ה כדכתיב ביחזקאל (מ) ברו"ה בעשור לחדש ואמרו דזהו יוה"כ דיובל ועוד שהוא סמוך לרו"ה ולכך תקוהו ביוה"כ לומר טפי משום דיוה"כ בטל מכל מלאכות ואיכא כנופיה טובא ואע"ג דשרינן בכל נדרי אף חרמים ושבועות ואנן נדרים תנן לאו דוקא נדרים ה"ה חרמים ושבועות ומשום דבנדרים קיימין תנאי נדרים ומטעם שהראשונים טועים וסבורים שמתירין הנדרים שעברו היו אומרים חוץ מתקנות קהלות ושבועות ב"ד אבל השתא דאנן אין מתירין אלא נדרים מכאן ולהבא אין לנו לפרש חוץ מתקנות קהלות דאנן אין מתירין אלא מה שאדם נודר בינו לבין עצמו אבל דבר שבין אדם לחבירו אין אנו יכולין להתיר והא דאומרים בכל נדרי דנדרנא דמשמע לשעבר אלמא דמשמע דאנו מתירין שעברו י"ל דנדרנא משמע שתי לשונות כמו אמרי פי משמע כדאמרי משמע לשעבר ומשמע דאמינא דהיינו להבא ה"נ דנדרנא משמע להבא ולשעבר ודאחרטנא דאומרים בכל נדרי פירושו הוי כשנתחרט דאין מועיל ביטול ברו"ה אלא כשנתחרט עליו לאחר מכאן שנודר ומה שנהגו לומר אחר כל נדרי וכו' ונסלח לכל עדת זהו לפרש כשידור אדם לאחר מכאן ולא יזכור לתנאי של ביטול דכל נדרי ויעבור על נדרו הרי זה צריך כפרה וסליחה אע"ג שאותו מבטל כאן שלא ידע כשעבר כדאמרינן (נזיר דף כג.) גבי אשה הרי שנדרה והפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה יין הרי היא צריכה כפרה וסליחה וא"ת והאמר בכל נדרי ושבועות לא שבועות ואמאי והאמר יש תנאי בנדרים ואין תנאי בשבועות משמע דאין תנאי ביטול מועיל בשבועות והיאך אנו מתירין נמי לומר ושבועות לא שבועות ו"ל דהא דאמר תנאי בנדרים ואין תנאי בשבועות לאו לענין ביטול ר"ה מיירי אלא היינו כשמחשב בלבו שהוא נודר על דבר שיותר כגון הנודר בחרמא ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים והא מילתא ליתא בשבועות אבל גבי ביטול ר"ה שוין הן.

משנה מסכת נדרים פרק ח משנה ז

האומר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אין אתה בא ונוטל לבניך כור אחד של חטין ושתי חביות של יין הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי וכן האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אין אתה בא ונותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין רבי מאיר אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו הרי אני כאילו התקבלתי

- I נדר (for use as a feigned threat) נדר 's suggestion of how to "set up" an empty נדר (for use as a feigned threat) משנה א
- a You can state in advance that any נדר you will take is *ab initio* negated, providing you remember when vowing
- b *Challenge*: if he says that, the other won't come over (he'll know it's feigned)
- c *Answer*: משנה is missing a section:
- i *Reconstruction*: our case is simply (without pre-negation) a case of נדרי זרוזין (and meaningless); and if someone wishes to annul all of his vows in advance, he should state, on ר"ה that all the vows he takes during the year are null and void (see תוספות above)
- 1 *Stipulation*: as long as he remembers at the time of the נדר
- (a) *Challenge*: if he remembers at that time, he apparently has cancelled his previous negation
- (i) *Answer1* (אב"י): read "as long as he *doesn't* remember at the time
- (ii) *Answer2* (רבא): maintain text as is; case where he doesn't remember the nature of his condition on ר"ה; when he takes the נדר later on, if he remembers that he annulled them all in advance, this is also annulled; if not, it is valid, as he has overturned the negation
1. note: רב prevented חיינא בר חיינא from publicizing this ruling
- d *question*: do חכמים disagree with ראב"י?
- i *If so*: how do we rule?
- 1 *Proof1*: ח: משנה (above) clause 1 – proving that we consider these נדרי זרוזין
- (a) *support*: משנה provides reasoning – the מודר's honor is fulfilled as if he received the gift
- (i) *Implication*: without that argument, it is a valid נדר
- (b) *Rejection*: ראב"י would agree that this is a valid נדר and not זרוזין:
- (i) *Reason*: he wouldn't want to be considered a pauper, only receiving a gift
- 2 *Proof2*: clause 2 – (inverse of clause 1) – ר"מ considers it valid, but חכמים claim he could make the same claim – (it is as if I already received it)
- (a) *Rejection*: ראב"י would consider this also a valid נדר;
- (i) *Reason*: he wouldn't want to be considered royalty, who only gives without receiving
- 3 *Proof3*: נדרי אונסין – משנה ג: רב אשי to מר קשישא:
- (a) *If*: A invited B to eat at his house by force of נדר and he got ill or was prevented from coming
- (i) *Implication*: without אונס, it is a valid נדר (→ ראב"י disagree with רבנן)
- (ii) *Rejection*: B is the one who coerced A to invite him by force of נדר and then B got sick
- 4 *Proof4*: ראב"י extends זרוזין to case where A invites B to eat with him and explicates particular foods (hot bread etc.) by force of נדר and B responds angrily (at being the object of a נדר) – and חכמים disagreed with the application of זרוזין to this → they disagree even in our case
- e *Final ruling*: we adopt ראב"י's position and all of these are נדרי זרוזין and are meaningless